

PERSOANE CU NECESITĂȚI SPECIALE

Disciplina: Imigrația și Advocacy pentru Refugiați

Ciclul II: Master Drepturile Omului

Responsabil de curs: Valentin Roșca, doctor în drept, lector universitar

UNITĂȚI DE CONȚINUT

- 1. Minorii neînsoțiți.**
- 2. Persoanele cu dizabilități.**
- 3. Victimele torturii sau altor forme de violențe**

PERSOANE VULNERABILE

„**Persoane vulnerabile**” onseamnă minori, minori neonsoțiți, persoane cu handicap, persoane on vbrstă, femei gravide, părinți singuri cu copii minori și persoane care au fost supuse torturii, violului și altor forme grave de violență psihică, fizică sau sexuală. (*Art. 3, par. 9 Directiva privind standardele și procedurile comune aplicabile în statele membre pentru returnarea resortisanților țărilor terțe aflați în situație de ședere ilegală, 2008*)

„**Persoane vulnerabile**” - minorii, minorii neînsoțiți, persoanele cu handicap, persoanele în vârstă, femeile însărcinate, părinții singuri cu copii minori, victimele traficului de persoane, persoanele care suferă de afecțiuni grave, persoanele cu afecțiuni mintale și persoanele care au fost supuse torturilor, violurilor sau altor forme grave de violență psihologică, fizică sau sexuală, cum ar fi victimele mutilării genitale a femeilor. (*Art. 21 Directiva de stabilire a standardelor pentru primirea solicitanților de protecție internațională (reformare), 2013*).

Lista persoanelor vulnerabile nu este una exhaustivă!

MINORII NEÎNSOȚIȚI

„**Minor neînsoțit**” înseamnă un minor care intră pe teritoriul statelor membre fără a fi însoțit de o persoană adultă care să fie responsabilă pentru acesta prin lege sau prin practica statului membru în cauză și atât timp cât nu este luat efectiv în îngrijire de o astfel de persoană; această expresie desemnează, de asemenea, un minor care este lăsat neînsoțit după intrarea pe teritoriul statelor membre. *(Art. 2, lit. l) Directiva privind standardele referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională, la un statut uniform pentru refugiați sau pentru persoanele eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară și la conținutul protecției acordate, 2011)*

Garanții procedurale pentru „minorii neînsoțiti” în cadrul procedurii de azil.

(Art. 24 Directiva de stabilire a standardelor pentru primirea solicitanților de protecție internațională (reformare), 2013)

MINORII NEÎNSOȚIȚI

CEDO

Nu stabilește în mod expres dispoziții care se referă la copiii neînsoțiți, dar tratamentul lor poate fi luat în considerare în conformitate cu diverse dispoziții (Art. 5, Art. 8, Art. 2 Protocolul 1).

CtEDO

S-a expus asupra faptului că statele au responsabilitatea de a avea grijă de minorii neînsoțiți și să nu-i abandoneze atunci când sunt eliberați de detenție. (*Rahimi vs. Grecia*, 5 aprilie 2011)

MINORII NEÎNSOȚIȚI

Art. 1 Convenția cu privire la drepturile copilului (1989)

„Copil se înțelege orice ființă umană sub vârsta de 18 ani, exceptând cazurile în care legea aplicabilă copilului stabilește limita majoratului sub această vârstă”.

Orice decizie privind un copil trebuie să fie fundamentată pe respectarea drepturilor copilului așa cum este prevăzut în **Convenția ONU privind Drepturile Copilului (1989)**

CRC se stabilește că drepturile omului copiilor urmează a fi respectate indiferent de statutul de imigrare.

Principiul **„interesului superior al copilului”** este de o importanță fundamentală iar autoritățile publice trebuie în mod primordial să pună accent pe acest principiu atunci când întreprinde anumite măsuri legate de copii.

MINORII NEÎNSOȚIȚI

- Convenția cu privire la drepturile copilului (1989), (Articles 3, 20, și 22)
- Protocolul opțional la Convenția cu privire la drepturile copilului cu privire la implicarea copiilor în conflictele armate (2002)
- Protocolul opțional la Convenția cu privire la drepturile copilului cu privire la vânzarea de copii, prostituție și pornografie infantilă (2002)
- Art. 24 Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice
- Art. 10 Pactul internațional cu privire la drepturile sociale, economice și culturale
- Art. 18 (3) și Art. 19 Carta Africană cu privire la drepturile omului și a popoarelor
- Art. 23 Carta africană cu privire la drepturile și bunăstarea copiilor
- Art. 16 Protocolul adițional la Convenția americană cu privire la drepturile omului în domeniul drepturilor economice, sociale și culturale (Protocolul San Salvador) (1988)
- Comentariul General al Comitetului pentru Drepturile Omului Nr. 17 cu privire la drepturile copilului
- Comentariul General al Comitetului pentru Drepturile Omului Nr. 6 cu privire la tratamentul aplicat față de copiii neînsoțiți și copii separați în afara țării de origine.

PERSOANELE CU DIZABILITĂȚI

- **Lucrătorii migranți cu abilități mai scăzute sau cu un nivel mai scăzut de pregătire educațională sunt expuși unui risc mai mare de a dobândi o formă de handicap/dizabilitate;**
- **Repartizarea acestora la muncă manuală periculoasă, ceea ce duce la o frecvență mai mare a accidentelor industriale, cum ar fi lucrătorii în construcții și producție.**
- **Cei mai mulți dintre acești lucrători migranți de obicei nu au posibilitatea de a avea acces servicii de sănătate de calitate și securitate socială, comparativ cu populația indigenă.**
- **Lucrătorii migranți cu abilități reduse sunt mai vulnerabili în caz de dizabilitate.**

PERSOANELE CU DIZABILITĂȚI

În cazul cererilor de azil, persoanele cu deficiențe fizice, mentale, intelectuale s-ar putea confrunța cu bariere specifice în ce privește accesul la protecție și asistență, iar acestea pot avea nevoie de asistență suplimentară care nu poate fi întotdeauna furnizată de către autoritățile competente?!

În privința persoanelor cu anumite tipuri de dizabilități nu sunt înregistrate date privind situația și numărul de migranți cu dizabilități.

PERSOANELE CU DIZABILITĂȚI

Convenția ONU cu privire la drepturile persoanelor cu dizabilități

(30 martie 2007)

- a) Art. 5 garantează principiile de egalitate și nediscriminare;
- b) Art. 18 prevede că *„Statele părți vor recunoaște dreptul persoanelor cu dizabilități la libertatea de mișcare, la libertatea de a-și alege reședința și dreptul la o cetățenie, în condiții de egalitate cu ceilalți, inclusiv prin asigurarea că persoanele cu dizabilități”*.

PERSOANELE CU DIZABILITĂȚI

- Necesitatea de a egala oportunitățile refugiaților cu dizabilități să fie integrată în programele generale de dezvoltare (*Art. 21 Standard Rules on the Equalization of Opportunities for Persons with Disabilities*)
- Statele trebuie să abordeze provocarea cu care se confruntă migranții în ce privește accesul la sistemul de protecție a sănătății și de a îmbunătăți datele privind condițiile de sănătate ale migranților pentru a informa eficient procesul de luare a politicilor (*Report of the Secretary-General A/68/190. International migration and development*)
- Protejarea și asistența refugiaților cu dizabilități împotriva tuturor formelor de discriminare și oferirea unui sprijin durabil și adecvat pentru a răspunde tuturor necesităților acestora (*Conclusion on refugees with disabilities and other persons with disabilities protected and assisted by UNHCR No. 110 (LXI) - 2010*)

PERSOANELE CU DIZABILITĂȚI

CEDO nu prevede o definiție a handicapului!

CtEDO a susținut că Articolul 14 protejează beneficiarii convenției împotriva oricărei discriminări bazate pe handicap.

- *Pretty vs. Marea Britanie, 29 aprilie 2002;*

- *Glor vs. Elveția, 6 noiembrie 2009.*

PERSOANELE CU DIZABILITĂȚI

Art. 21 - ... statele membre țin seama de situația specială a persoanelor vulnerabile, precum minorii, minorii neînsoțiți, persoanele cu handicap, persoanele în vârstă, femeile însărcinate, părinții singuri cu copii minori, victimele traficului de persoane, persoanele care suferă de afecțiuni grave, persoanele cu afecțiuni mintale și persoanele care au fost supuse torturilor, violurilor sau altor forme grave de violență psihologică, fizică sau sexuală, cum ar fi victimele mutilării genitale a femeilor. (*Directiva de stabilire a standardelor pentru primirea solicitanților de protecție internațională (reformare), 2013*)

Art. 16 - O atenție deosebită se acordă situației persoanelor vulnerabile. Se asigură îngrijirea medicală de urgență și tratamentul de bază al bolii. (*Directiva privind standardele și procedurile comune aplicabile în statele membre pentru returnarea resortisanților țărilor terțe aflați în situație de ședere ilegală, 2008*)

Art. 11 - Sănătatea, inclusiv sănătatea mintală, a solicitanților aflați în detenție care sunt persoane vulnerabile constituie o preocupare principală a autorităților naționale. (*Directiva privind standardele referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională, la un statut uniform pentru refugiați sau pentru persoanele eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară și la conținutul protecției acordate, 2011*)

VICTIMELE TORTURII SAU ALTOR FORME DE VIOLENȚE

Art. 25 Statele membre se asigură că persoanele care au suferit torturi, violuri sau alte forme de violență gravă primesc tratamentul necesar pentru prejudiciile cauzate de astfel de acte, în special accesul la un tratament sau la îngrijiri medicale și psihologice adecvate. *(Directiva de stabilire a standardelor pentru primirea solicitanților de protecție internațională (reformare), 2013)*

Dificultățile de recunoaștere a traumei suferite pot cauza probleme personale în cadrul interviului de azil. Prin urmare, persoanele care conduc interviul trebuie să aibă cunoștință despre problemele care pot afecta negativ capacitatea de a intervieva solicitantul interviuat, în special indicii de tortură din trecut *(Art. 4, par 3 și art. 14 Directiva de stabilire a standardelor pentru primirea solicitanților de protecție internațională (reformare), 2013)*.

VICTIMELE TORTURII SAU ALTOR FORME DE VIOLENȚE

CtEDO a apreciat că victimele violenței în familie ar putea fi incluse grupul de „indivizi vulnerabili”, împreună cu copiii, prin care au dreptul la protecție din partea statelor membre sub formă de descurajare efectivă împotriva unor asemenea grave încălcări ale Integrității personale (*Opuz v. Turcia*, 9 iunie 2009).

Consiliul Europei a adoptat în 2011

**Convenția privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și
violența în familie.**

JURISPRUDENȚA CEDO V. REPUBLICA MOLDOVA

Violența în familie

- *Eremia și alții c. Republicii Moldova* (28 mai 2013): Plângerile mamei și două fiice ale ei în ce privește eșecul autorităților RM de a le proteja de tratamentul violent și abuziv din partea soțului/tatălui, un ofițer de poliție. (încălcarea art. 3 față de Lilia Eremia, art. 8 față de fiice, art. 14 în coroborare cu art. 3 față de Lilia Eremia).
- *B c. Republicii Moldova* (16 iulie 2013): Plângerea reclamantei pe faptul că a fost supusă actelor de violență de către fostul soț și că ceilalți reclamânți au asistat la aceste violențe, fiind afectați de acestea, însă autoritățile statului nu au întreprins toate măsurile în vederea stopării și prevenirii unor situații similare. (**încălcarea art. 3 și 8 față de reclamânți**).
- *T.M. și C.M. c. Republicii Moldova* (28 ianuarie 2014): Plângerile reclamantei prin care s-au invocat că autoritățile au omis să le acorde protecția eficientă de la acțiunile de violență în familie prin neexecutarea ordonanțelor emise. (**încălcarea art. 3 coroborat cu art. 14**)